

L' ART DEL PAGÈS

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Preparació de las llevors avans de sembrarlas

De molta utilitat es lo preparar las llevors pera la sembra á fi de preservar la cullita dels terribles efectes de las parassitárias ó criptogámicas que la atacan.

Distintas son las sustancias que s' usan pera dit objecte; però las mes generalment empleadas son: la cals, lo sulfat de sosa, lo sulfat de ferro (caparrosa verda) y lo sulfat de coure ó d' arám (caparrosa blava) barrejat ab cals en pols. Aquesta última es la mes poderósa pera destruhir los gèrmens de certas criptógamas ó parassitas, especialment las dels cereals.

La preparació consisteix, en pendre 1 kilógram de sulfat de coure y disoldrel en 10 litres d' aygua calenta á fi de facilitar la disolució, los quals després s' allargan fins á 100 litres, afegintnhi 90 d' aygua freda y operant sempre en atuells de fusta. Fet aixó, s' esten sobre l' enrajolat un hectólitre de grá de la llevor que 's vol sembrar y se ruixa ab 10 litres de la disolució, remenantho ab una pala de fusta, fins que tota la pila estiga ben humida; després de lo qual s' hi barreja 1 kilógram de cals fosa y se deixa durant mitx ó un dia, fins que siga sech.

Los grans aixís preparats agafan un color blanquinós, que es degut al sulfat de cals barrejat ab l' óxit de coure y ab la cals hidratada que 'l cubreix. Al contrari de lo que pensan alguns, es indispensable afegirhi cals,

donchs aquesta atenua 'ls efectes tòxichs del sulfat d'aràm y favoreix la germinació de las llevors. Hi ha un altre procediment que consisteix en ficar lo grà en lo liquit per medi de cistells ó coves de veremar y després de deixarho escorre, se calcina com hem dit avans.

Aixó que es útil pera 'ls blats, es també convenient pera las llegums y especialment pera las fabas y pessols atacadas de la criptógama ó paràssita vulgarment coneguda per lo nom de *frare*, que tan mal fa á dita cullita.

Consideracions sobre lo pervindre de nostras vinyas.

Carta 1.^a

Sr. Director de L' ART DEL PAGÉS:

Mon bon amich: Me trobo accidentalment en una comarca vitícola; ¿voléu que parlém un poch de viticultura? Sé que 'l Congrés económic nacional de la Exposició, ha tractat ab molta competencia alguns punts referents á un ram tan considerable de la nostra riquesa agrícola; tal volta no sia inoportú dirne encara quatre mots.

Si la memoria m' es fidel, un dels punts posats á discussió era lo pervindre de la viticultura española. Los mantenidors, ó ponents, no volguent fer pronóstichs, declararen, ó poch menos, sa incompetencia, pera determinar lo temps que farà en lo tocant á la sort de nostres vinyats y 's limitaren á indicar algunas causas de las que, á son modo de veure, dependiría la sort futura.

Sé que no es cosa fácil assegurar lo que ha de venir: de Noelhersooms, endevinadors de ciclons, no n' hi ha mes qu' un y de zaragossans, que predigan las tronadas de l' estiu y las neus de l' hivern, no 'n coneix sino dos. L' home no viu més enllá del temps present; lo dia de demá es ja un secret y énterrarhi es exposarse á las mil y una planxas en que solen caure 'ls autors de pronóstichs. Aixó m' explica la extraordinaria prudencia dels illustrats mantenidors del tema del Congrés.

Mes jo que no he de parlar ab tanta precaució, jo que, com lo comú dels mortals, crech que lo passat y lo present son en certa manera y fins á cert punt signe é indicació de lo futur, jo que penso que 'ls dias no tenen solució de continuïtat, que 'ls

passats y presents están encadenats estretament ab los que han de venir, jo que no tinch cap reparo en dir que la rahó augura mal temps, quan no 's veuhen sino negres núvols y senyals evidents de tempestats, confesso, que ab menos prudencia sens dubte, hauria entrat en lo terreno dels pronóstichs, no, per desgracia, ab lo fi de contar la bonaventura als viticultors, sino pera demostrar los perills que amenassan á la viticultura espanyola. Y al fer aixó, no solament hauria cregut cumplir un deber, sino que hauria pensat que ma conducta, lluny d'esser atrevida y temeraria, era tan fácil, tan senzilla y tant procedent, com la de aquell que assegura calors durant l' estiu y frets durant l' hivern.

Totas las plagas de l' Egipte assotan, ó amenassan de ben prop als espanyols que cultivan vinyas. Fa alguns anys los nostres politichs arrivaren á descubrir que cap nació com la nostra tenia condicions pera la producció del vi y que la Espanya havia de ser, per alló de la divisió d' ocupacions, lo celler de tot lo mon. «Plantéu ceps, plantéu ceps, se deya, y lo pervenir es vostre.» ¿Havia cambiat lo clima de la Península? ¿havia cambiat lo clima en lo restant del mon? Ca, no era aixó. Era que hi havia empenyo en matar la industria manufacturera y quatre ignorants, que no encertan á veure las intimas relaciones que hi ha entre totas las fonts de la riqueza nacional, aprofitaren la ocasió en que las cullitas francesas eran deficientes, pera illusionar als viticultors y llensarlos contra d' altres industrials que devian morir, segons los decrets de una ciencia temeraria. Los decrets se portaren á execució y avuy teniu aquella viticultura coberta de flors y d' illusions, abandonada y deserta.

L' oidium, lo mildiu y la floxera han posat los peus en moltes provincias espanyolas; no sé quants insectes y criptógamas amenassan avuy per avuy los productes de las vinyas: mil y mil dificultats s' oposan á que lo cultiu trobi la remuneració deguda. ¿Quina será la sort futura de la viticultura espanyola? Cel rogent, pluja, ó vent, diu l' adagi; las senyals presents no son á bon segur favorables pera ferse illusions, ni pera concebir falagueras esperansas. Sino que ho digan las campanyas vinícolas de l' any passat y d' aquest any; aixó que no estém més que al principi. Aquells rius d' or van perdent son cabdal, aquellas fonts inagotables han perdut las ayguas que devian portar al riu, després de fernos felissos á tots.

¿Jo pessimista? voldria serho; no puch parlar de las cosas diferentment de lo que las vehuen mos ulls. La passió de plantar ceps encara dura y Deu sab ahont arribarém per aqueix camí: crech que ja n' hem fet massa y no obstant cada dia venen plantacions novas. Posant apart los enemichs de las vinyas; ¿qué será dels vins lo dia que tinguém bona cullita? Si es difícil col·locar los fruyts avuy, ¿que será demá, si per tot arréu la vinya aumenta de un modo extraordinari? Me diuhen de la Manxa que s' ha venut molt rahim á trenta céntims la arroba castellana, aquí l' hem venut de quatre á sis rals posada al cup; aixó que la cullita es curtíssima y que tothom assegura que 'ls vehins necessitan comprarla pera fer passar los vins d' altres comarcas. Fa tres anys la cullita fou espléndida y lo preu del rahim arrivá á vuit y nou rals al peu de la vinya.

Me diréu: «Tot té remey menos la mort. La reflexió s' imposará, l' oidium s' ataca ab lo sofre, lo mildiu's cura ab lo sulfat y la filoxera plantant ceps americans. Aixó bó, si aixó fos prou.

Quan la reflexió s' imposi, será després de grans pérduas y de condemnará la ruina forts capitals empleats en la plantació; quan la reflexió s' imposi, será després que la realitat haurá desfullat las ilusions y arrencat las llágrimas. Si, l' oidium, lo mildiu y la filoxera, han trobat remeys mes ó menos accidentals, ¿deixan empero d' encarir la producció? ¿deixarán d' esser tres enemichs formidables de la mateixa producció? No hi ha mal que duri cent anys, es veritat, mes, qui ha de curar aqueixos mals, no ha dit encare un mot y tot porta á pensar que no estém pas al fi dels sufriments, sino que tot just entrém en lo camí de terribles próbas. Hi ha comarcas que, com aquesta, no coneixen mes que de nom aquellas malalties. Aixó no vol pas dir que no coneguim enemichs de la vinya. L' any passat aquesta tremolava per la invasió de la llagosta; aquest any y casi tots los anys los insectes devastan grans plantacions, ó exigeixen forts gastos pera destruhirlos.

Mes jo suposo que Deu s' apiada de nosaltres y 'ns lliura de tots los enemichs dels ceps, jo vull suposar que ab ceps americans, ó sense ells, arriba lo moment desitjat en que ni es forzó matar insectes, ni ensofrar, ni ensulfatar, si no que pera salvar las cullitas, n' hi ha prou ab los conreus usuals y corrents: ¿quina será la sort de la viticultura espanyola?

Ne parlarém, si voléu, un altre dia.—X.

Yecla 24 d' Octubre.

SECCIÓ DE VARIETATS.

NOTAS

Nosaltres crehuém lo mon
com la nau llàura la mar,
deixant tras seu débil rastre
que las onas van barrant.

Ja morts, ningú se 'n recorda
que per terra haguém passat,
s' esborran nostres pètxadas
y tots llavors som iguals.

Tant sols la creu que s' aixeca
allí al bell mitx del fossar,
ab sa muda lléngua 'ns diu
que som y serém germans.

Aixó som; ¡misèria humana!
res més qu' un tarrós de fanch
hont á mils cuchs s' hi revolcan,
satisfént ávits sa fam.

Si estimas la vida
aprofita 'l temps,
míratel com corra,
lleugér com lo vent.
Ahir nins, avuy joves
y demà ja vells;
cada jorn que passa
més prop som de Deu.

Al fossar avuy enterran
los dos enemichs mortals
al costadet l' un del altre,
com si fossen élls germans.

Los qu' en vida s' aborrian
ara en mort s' han d' abraçar;
aixó es la lley diabólica
que dicta la eternitat.

Si rés créus, si rés esperas,
d' una tomba álsa la llosa
é hi veurás la eternitat;
sa veu escolta!.....

Alsan la veu las campanas,
veu de dol;
¡Recordat dels teus passats
avuy mon!.....

Jorn dels Morts 1887.

E. PASCUAL.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRÍCOLAS.

Matansa de porchs.—Los fabricants de llangonissas de Vich, no volent acceptar lo recàrrech sobre 'ls drets de consums que imposá l' Ajuntament, cessaren en la fabricació dels embutits, originant aixó lo paro de la matansa de porchs que s' havia comensat darrerament.

Subastas.—Diu un periódich de Alcañiz.

«No mes que 10.000 fincas perteneixents á diferents propietaris de la agrupació de Alcañiz hi ha que adjudicar al Estat per falta de pago de la contribució.

Si sols en aquesta agrupació figuran 10.000 fincas de las quals s' han de veurer despossehits sos duenyos, que vajin sumant los senyors Sagasta y Puigcerver las xifras que en totas parts van cayent á mans del fisco».

Aquestos datos confirman lo que tantas vegadas hem manifestat, aixó es, que 'l Estat tindrà que convertirse en cultivador universal.

«¡Més val aixís!» podrán exclamar certs polítichs.

De *El Pais* de Lleyda:

«No mes que 71 fincas del terme municipal de Rosselló s' han subastat lo dia 25 del passat mes per deutes á la contribució territorial, cual suma unida á la de embarchs per consums demostra que está en venta y per pocas pessetas tot lo terme.»

Efectes de la protecció á la agricultura.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Alcañiz.—Blat, de 31 á 32 pessetas cahiz.—Ordi, á 12.—Oli, de 10'50 á 11 pessetas la arroba.

Banyolas.—Blat, á 14'50 pessetas la quartera de 80 litres.—Ordi, á 6'50 —Civada, á 6.—Blat de moro, á 11.—Fabas, á 10'50.—Vessas, á 12'50.—Fajol, á 11.—Trepadella, á 7'50.—Monjetas, á 22.—Ciuróns, á 18.—Ous, á 1'20 la dotzena.

Gandía.—Segons diuhen d' aquesta població, la taronja comú s' está pagant de 4 á 5 rals la arroba, y sembla que aquest mateix preu es lo que avuy regeix en Alcira y Carcagente.

La mandarina, que está avuy solicitada per los confeccionadors, se paga en Gandía de 60 á 70 rals lo miler, essent de mida.

Gerona.—Las firas y festas de Sant Narcís, que comensáren lo dia 28 del prop-passat mes d' Octubre, continuarán fins lo dia 5 del mes que som.

Inca (Menorca).—En los últimos mercados del prop-passat mes, hi hagué bastanta oferta de tocinos, que 's pagaren á 10'50 pesetas la arroba y 'ls de molt pes á 11 pessetas.

Xexa, á 13'50 pesetas la quartera.—Forment, á 12'50.—Mestall, á 10'50.—Séfol, 9'50.—Ordi, á 6'50.—Cibada, á 5'50.—Espelta, á 5.—Blatdemoro, á 10.—Fajol, á 9.—Fabas, á 10.—Llegum, á 12'50.—Fasols, á 17.—Mill, á 11'50.—Ciurons, á 15.

Inglaterra.—Segons noticias dels principals mercados de grans d' Inglaterra, se nota en tots ells tendencia á la baixa, per haver excedit la importació estrangera á las necessitats del moment.

Lo mateix ha succehit á Alemania y Austria.

A Russia 'l moviment d' exportació d' aquest article pren grans proporcions.

En quant á América, en los Estados Units hi ha hagut alguna baixa, y d' algunas parts del Pacífich s' anuncia la sortida de molts carregaments de blat pera Europa.

La Bisbal.—Blat, á 14'25 pessetas la quartera de 80 litros.—Ordi, á 5'50.—Civada, á 5'25.—Ciurons de 15 á 30.—Vessas, á 11.—Fabas, á 9'50.—Blat de moro, á 11'50.—Mill, á 16.—Monjetas, á 24.—Panís, á 10.

Olot.—Blat, á 19'25 l' hectólitre.—Blat de Moro, á 13'25.—Ordi, á 8'75 —Civada, á 8.

Puigcerdá —Blat, á 23 pessetas carrega.—Ordi, á 16.—Patatas, á 7.—Moltó, á 1'75 pessetas la carnicera.—Bou, á 1.—Tocino, á 2'25.—Tocino sech, á 2.—Llangonissa seca, de 4 á 6.

Falset.—Las avellanas se cedeixen á 13 pessetas quartera, ó sia á 19'50 pessetas sach de 58 kilos, preu tan mesquí que no alcanza pera cubrir la recolecció.

Valencia.—Fa ja bastants dias que 's presentaren en nostra

plassa los primers safrans de la nova cullita, haventsen venut uns mil kilógrams.

Las primeras vendas se realisaren á 210 rals lliura valencia-na, equivalent á 147'85 pessetas kilógram, y continúa avuy per 190 rals, ó sian 133'80 pessetas kilo.

Encara no han arribat las classes *Rio* y *Sierra d' Aragó*, ni tampoch las classes mitjana y baixa, que s' esperan pera provehir los mercats extranjers, ahont s' utilisan en pastas, begudas alcohólicas y medicinals y tints.

Segons las noticias rebudas dels centres productors, la recolecció está acabant ab inmillorables condicions pera 'ls filaments d' aquell bulbo.

Valls.—Ordi, á 7 pessetas la quartera de 70'80 litres —Mon-jetas del pinet, de 22 á 24. —Fabons, á 10. —Oli d' oliva, de 3'75 á 4 ptas. quartá de 4'13 litres. —Garrofas, á 4 pessetas quintá de 41'60 kilos.

VINS.

Falset.—Pot donarse per acabada en aquesta localitat y po-bles dels voltants la recolecció dels rahims.

Lo resultat es de mitjana cullita y bona calitat, no haventse fet las vendas de rahims com en altres anys.

Los culliters s' han resistit á cedirla á 15 pessetas, y no han venut mes que partidas petitas per no tenir sos duenyos envasos de cap classe.

De las 20,000 y pico de cargas que 's venian los altres anys (dos milions de kilos) s' ha reduhit en la actualitat á 3,000 car-gas, y aquest desastrós resultat es degut á la mal pensada y pitjor practicada lley d' alcohols.

Sóller. (Mallorca).—Son poch satisfactorias las noticias que relativas als preus que alcansan nostres vins se saben de Cettè

Induptablement que aquest mal resultat se deu en gran part á la poca previsió de molts de nostres culliters que hi han re-messat sos vins sens encabessar ó 'ls han encabessat ma-lament

Tarragona.—Vins negres del Priorat, de 37 á 43 pessetas la carga de 121'600 litres. —Priorat baixos, de 35 á 40. —Del Camp, de 17 á 20 —Del Vendrell, de 16 á 20. —De Montblanch, de 12 á 15. —De Benicarló, de 16 á 20. —Blanchs del camp, de 14 á 16. —Blanchs de la comarca, de 13 á 17.

Valls —Vins blancs, de 11 á 15 pessetas la carga de 121'600 litres. —Negres de 1.ª de 16 á 18. —De 2.ª de 11 á 13. —Per cre-mar, de 5 á 6.

IMPRENTA DE VÍCTOR BERDÓS Y FRIJOL, MOLAS, 31. —BARCELONA